

Asia: VM040:00/2019, VM/823/03.01.00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi.

Esitys sisältää ehdotukset lainsäädännön muutoksista, jotka ovat edellytyksenä kuntien ja kuntayhtymien talousseurannan ja raportoinnin automatisoidun mallin toteuttamiselle. Malli perustuu Kuntatieto-ohjelman yhteydessä tehtyyn valmisteluun. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalakia, valtiokonttorista annettua lakia sekä kuntien taloustietojen tuottamista ja toimittamista koskevaa erityislainsäädäntöä.

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että kuntien valtionohjaukseen sekä kuntien omaan käyttöön talouden seurannassa ja ohjauksessa saadaan luotettavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista tietoa. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa kuntien taloustiedon tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja ja vähentää kunnille raportoinnista aiheutuvia kustannuksia.

Esityksen suhde kilpailulain kirjanpidon eriyttämisvelvollisuuteen

Kilpailulakiin (948/2011) lisättiin kilpailulain muuttamisesta annetulla lailla (721/2019) uusi 30 d §, jossa säädetään kunnan, kuntayhtymän, valtion sekä niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön velvollisuudesta pitää kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvasta taloudellisesta toiminnasta erillistä kirjanpitoa. Kirjanpidon eriyttämistä koskevasta säännöksestä on keskusteltu mietintöä koskeneen lausuntokierroksen jälkeen valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton edustajien kanssa sekä esitysluonnoksen lausuntokierroksen jälkeen valtiovarainministeriön kanssa. Esitysluonnoksen valmistelun aikana on oltu yhteydessä kolmeen valtiovarainministeriön osastoon. Säännöstä on käsitelty myös kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 13.2.2018. Säännös tuli voimaan

17.6.2019, mutta sen soveltaminen alkaa 1.1.2020. Kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot ovat olennainen osa kuntien taloustietojen ja raportoinnin kokonaisuutta, mutta säännöksen merkitystä ei kuitenkaan ole käsitelty lainkaan lausuttavana olevassa esityksessä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää erittäin tärkeänä, että lausuttavana olevaa esitysluonnosta ja sen liitteenä olevaa asetusluonnosta kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista täydennetään siten, että kilpailulain 30 d §:n vaatimukset tulevat huomioiduksi. Kilpailulain 30 d §:n vaatimukset tulee ottaa huomioon myös kunnille annettavissa ohjeissa.

Eriyttämisvelvollisuuden huomioon ottamisella on merkitystä ensinnäkin siitä aiheutuvien kustannusten kannalta. Hallituksen esityksessä HE 68/2018 vp on eriyttämisvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten osalta arvioitu, että eriyttäminen aiheuttaa kertaluonteisesti yhden tilinpäätöksen laatimista vastaavan ylimääräisen toimenpiteen ja sen jälkeen yksikkö laatii tilinpäätöksensä normaaliin tapaan. Eriyttämisestä arvioidaan alustavasti aiheutuvan normaalin kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä vähäinen vuosittain toistuva taakka. Edellä esitetty kustannus on arvioitu siten, että eriyttämisvelvoite syntyisi yksin kilpailulain nojalla. Esitöissä kilpailulain eriyttämisvelvollisuuden aiheuttaman hallinnollisen taakan arvioidaan olevan kuitenkin selvästi alhaisempi, mikäli sen soveltaminen ajoitetaan alkamaan samanaikaisesti kuntalain vastaavien säännösten voimaantulon ja kuntatietoarkkitehtuurin valmistumisen kanssa. Tästä syystä eriyttämisvelvollisuuden soveltamisen aloittaminen säädettiin alkavaksi vasta 1.1.2020. Kustannusten vähentämisen kannalta on siten olennaista, että kilpailulain 30 d §:ssä mainitut tiedot otetaan huomioon kuntien taloustietoja ja raportointia koskevissa säännöksissä, kunnille annettavissa ohjeissa sekä perustettavan tietovarannon ja raportoinnin teknisessä toteutuksessa.

Eriyttämisvelvollisuuden asettamien vaatimusten huomioon ottamisella kuntien taloustietoja ja raportointia koskevissa säännöksissä, kunnille annettavissa ohjeissa sekä perustettavan tietovarannon ja raportoinnin teknisessä toteutuksessa voidaan myös säästää sekä kuntien että kilpailulain 30 d §:n eriyttämisvelvollisuuden noudattamista valvovan Kilpailu- ja kuluttajaviraston voimavaroja. Tämä johtuu siitä, että kuntien markkinoilla harjoittamaa taloudellista toimintaa koskevia tietoja voisi saada suoraan tietovarannosta sen sijaan, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto joutuisi erikseen velvoittamaan kunnat laatimaan ja toimittamaan ne. Lisäksi säännöksen asettamien edellytysten huomioiminen mahdollistaisi Tilastokeskuksen toimesta tapahtuvan kuntien markkinoilla harjoittaman taloudellisen toiminnan tilastoimisen.

Esitysluonnoksen liitteenä on myös luonnos valtioneuvoston asetukseksi koskien tilinpäätöksen liitetietoja. Sanotussa asetusluonnoksessa tulisi mainita kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot, jotka on laadittava 1.1.2020 alkaen ja esitettävä vuoden 2020 tilinpäätöksen liitetietoina. Myös seuraavana tilikautena raportoitavista tietosisällöistä ja niiden teknisistä kuvauksista annettavassa valtiovarainministeriön asetuksessa tulee ottaa huomioon kilpailulain 30 d §:n edellytykset, jotta kuntien kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamasta taloudellisesta toiminnasta olisi mahdollista saada tietoja suoraan tietovarannosta.

Ihanämäki liro
TEM